

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 2Tdo/13/2025                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 2321010079                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 29.04.2025                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Dana Wänkeová            |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2025:2321010079.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Beáty Javorkovej v trestnej veci obvineného O. N. a spol., pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 29. apríla 2025 v Bratislave, o dovolaní obvineného O. N., proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 8. októbra 2024, sp. zn. 6To/3/2024, takto

### rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného O. N. odmieta.

### Odôvodnenie

#### I.

Konanie predchádzajúce dovolaniu

Okresný súd Galanta (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 4. októbra 2023, sp. zn. 31T/7/2021 uznal obvinených O. Y. a O. N. vinnými zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

v presne nezistenom čase mesiaca júl alebo august 2017 v Q. v budove strediska miestnej správy a údržby železničnej infraštruktúry na M. X, v sprchovacom kúte na prízemí, nachádzajúcom sa vedľa šatne pre robotníkov, spoločne nahí pristúpili k O. Y., nar. XX. W. XXXX, ktorá sa práve sprchovala, O. Y. jej priložil nôž na bok tela a ku krku, povedali, aby urobila, ako jej prikážu a donútili ju najskôr k orálnemu styku a následne s ňou obaja vykonali aj súlož.

Okresný súd podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zrušil výrok o treste uložený obvinenému O. Y. trestným rozkazom Okresného súdu Galanta z 5. februára 2020, sp. zn. 0T/37/2020, právoplatný toho dňa, ako aj ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Podľa § 199 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, § 41 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona a § 42 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 37 písm. h), písm. m) Trestného zákona uložil okresný súd obvinenému O. Y. úhrnný a súhrnný trest odňatia slobody vo výmere dvanásť rokov a podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Obvinenému O. N. podľa § 199 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona a § 41 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 37 písm. h) Trestného zákona okresný súd uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere deväť rokov a osem mesiacov a podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 8. októbra 2024, sp. zn. 6To/3/2024 podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Trestného poriadku vyššie uvedený rozsudok Okresného súdu Galanta zrušil vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku s poukazom na § 2 ods. 1 Trestného zákona uložil obvinenému O. Y. podľa § 199 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 (ďalej len Trestný zákon) za použitia ustanovenia § 36 písm. p), § 37 písm. m), § 38 ods. 2, § 41 ods. 2, § 42 ods. 1 Trestného zákona a s prihliadnutím na § 39 ods. 1 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere šesť rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zrušil výrok o treste uložený obvinenému O. Y. trestným rozkazom Okresného súdu Galanta z 5. februára 2020, sp. zn. 0T/37/2020, právoplatný toho dňa, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Obvinenému O. N. krajský súd podľa § 199 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 (ďalej len Trestný zákon) za použitia § 36 písm. p), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 1 Trestného zákona a s prihliadnutím na § 39 ods. 1 Trestného zákona uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere šesť rokov a podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona obvineného zaradil na výkon uloženého trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Krajský súd podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie prokurátorky Okresnej prokuratúry Galanta zamietol.

## II.

### Dovolanie

a vyjadrenie k nemu

Proti vyššie citovanému rozsudku krajského súdu podal obvinený O. N. (ďalej len „obvinený“) dovolanie 29. januára 2025 z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku.

V odôvodnení dovolania obvinený uviedol, že pre skutok, pre ktorý bol uznaný vinným nebolo začaté trestné stíhanie a nebola zachovaná totožnosť skutku v podstatnej okolnosti konania subsumovateľnej pod násilie alebo hrozbu bezprostredného násillia (§ 199 a § 200 Trestného zákona). V obžalobe, ako aj v skutku vo výroku o vine rozsudku je uvedené konanie spočívajúce v prikladaní noža na telo poškodenej, ktoré absentovalo pri vymedzení skutku v uznesení o začatí trestného stíhania, kde bolo uvedené len „slovné vyhrážanie“. Takýmto postupom nie je zachovaná totožnosť skutku.

Ďalej namietal, že krajský súd sa vôbec nevyjadril k podstatnej námietke v odvolaní, kde obvinený namietal absenciu skutkového vymedzenia znaku následku trestného činu podľa § 199 Trestného zákona

a § 200 Trestného zákona (vykonanie orálneho styku, resp. súložie). Uvedeným konaním došlo k porušeniu práva obvineného na spravodlivé súdne konanie a k zásadnému porušeniu práva na obhajobu, keďže nedostal odpoveď na podstatnú námietku.

Vina obvineného bola založená na dôkazoch, ktoré navrhla prokuratúra v obžalobe. Súd zamietol všetky návrhy obvineného na vykonanie dôkazov bez uvedenia konkrétneho a preskúmateľného dôvodu na ich nevykonanie. Nebola vykonaná žiadna rekognícia obvineného. Súd nezabezpečil ani psychologickú, či psychiatrickú zdravotnú dokumentáciu, z ktorej by vyplývalo, či poškodená mala psychické následky po skutku. Takýmto konaním súdu došlo k porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Okresný súd neumožnil vykonať ani dôkaz navrhnutý obhajcom obvineného na hlavnom pojednávaní 6. septembra 2023 pri výpovedi svedkyne F. Y., a to prečítaním zápisnice o jej výsluchu z 9. novembra 2018 postupom podľa § 264 ods. 1 Trestného poriadku. Súd postupoval rozdielne, keď v prípade výsluchu poškodenej umožnil prokuratúre predložiť poškodenej zápisnicu o jej výsluchu vykonanú pred vznesením obvinenia, ale obhajobe uvedené neumožnil za účelom odstraňovania rozporov. Krajský súd nevysvetlil, prečo nebolo možné čítať na účely odstraňovania rozporov zápisnicu o výsluchu svedkyne F. Y., ale odkázal len na existujúci názor súdu prvého stupňa.

K zásadnému porušeniu práva obvineného na preštudovanie a nazretie do spisu v zmysle § 208 ods. 1 Trestného poriadku, právu podať návrhy na dokazovanie a právu na obhajobu podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku došlo tým, že obvinenému nebolo umožnené v prípravnom konaní preštudovať spis, pretože mu neboli na to vytvorené objektívne podmienky. Prvý termín na preštudovanie spisu stanovil vyšetrovateľ na 15. decembra 2020, avšak o uvedenom nebol obvinený včas upovedomený, keďže sa o tomto termíne dozvedel 14. decembra 2020. Bola nepriaznivá epidemiologická situácia. Vyšetrovateľ určil ďalší termín preštudovania spisu na 22. decembra 2020, o čom upovedomil obvineného 16. decembra 2020. Toho istého dňa vláda Slovenskej republiky prijala uznesenie, ktorým predĺžila zákaz vychádzania od 19. do 29. decembra 2020. Ak by sa obvinený v danom čase dostavil na preštudovanie spisu, porušil by opatrenia týkajúce sa ochrany verejného zdravia, pretože účasť na preštudovaní spisu pred orgánom činným v trestnom konaní nebola medzi výnimkami zo zákazu vychádzania. Vyšetrovateľ už následne ďalší termín vyšetrovacieho spisu neurčil, nereflektoval na zákaz vychádzania v čase núdzového stavu, ale spis ukončil a predložil prokurátorovi bez toho, aby poskytol obvinenému objektívnu možnosť preštudovať si ho a navrhnúť dokazovanie. Krajský súd síce priznal, že stanovený termín zákazu vychádzania sa týkal aj obdobia, v ktorom vyšetrovateľ určil termín preštudovania spisu, avšak uvedené ospravedlnil tým, že obvinený mohol toto svoje právo aktívne namietať u vyšetrovateľa a dopytovať ho, nech mu umožní toto jeho právo realizovať, avšak v tomto smere zostal obvinený nečinný a zo spisového materiálu nevyplýva žiadna žiadosť alebo dopyt na vyšetrovateľa, aby obvinenému umožnil nové záverečné preštudovanie spisu. Uvedené protirečí § 208 ods. 1 Trestného poriadku, z ktorého vyplýva povinnosť a zodpovednosť orgánov činných v trestnom konaní vytvoriť objektívne podmienky na to, aby obvinený mohol preštudovať spis a navrhnúť dôkazy.

K zásadnému porušeniu práva obvineného na obhajobu došlo aj tou situáciou, keď prvé hlavné pojednávanie v predmetnej veci sa konalo 21. júla 2021, na ktorom bol prítomný aj obhajca obvineného. Po prečítaní obžaloby nedal súd priestor obhajcovi na vyjadrenie sa k obžalobe, ale súd pokračoval poučením spoluobvineného O. Y., že môže urobiť vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 Trestného poriadku. Vynechaním výzvy obhajcu obvineného a neumožnením mu zaujať stanovisko k obžalobe po jej prečítaní došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu a práva na spravodlivé konanie. Krajský súd uznal, že zo strany súdu išlo o „neštandardný postup“, avšak podľa odvolacieho súdu týmto postupom neprišlo k porušeniu práva na obhajobu.

Krajský súd v Trnave sa nevysporiadal s podstatnou námietkou obvineného v odvolaní, keď namietal, že súd prvého stupňa sa nevysporiadal s okolnosťou týkajúcou sa všeobecnej vierohodnosti poškodenej. Uznesením sp. zn. ČVS: ORP-876/1-VYS-B2-2018 z 23. augusta 2019 bolo trestné stíhanie vo veci zločinu znásilnenia zastavené. Toto uznesenie bolo oboznámené na hlavnom pojednávaní 4. októbra 2023 a preukazuje, že poškodená je schopná klamať, keď na spoluobžalovaného Y. si vymyslela, že ju

znásilnil, k čomu sa vo veci ČVS: ORP-876/1-VYS-B2-2018 priznala. Druhovo rovnaký skutok znásilnenia si vymyslela (dokonca proti tej iste osobe), a preto bolo predmetné iné trestné stíhanie zastavené. Odvolací súd neprihliadol na námietku týkajúcu sa vierohodnosti poškodenej, čím došlo k porušeniu práva obvineného na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Znásilnenie prináša so sebou určitú objektívnu traumatu, ktorá však u poškodenej nebola preukázaná, objektivizovaná, ani liečená.

Súd od počiatku považoval výpoveď poškodenej za konzistentnú, pričom použitie noža predstavuje podstatnú okolnosť násilia. Poškodená použitie noža na hlavnom pojednávaní jednoznačne poprela, hoci pôvodne vypovedala o použití noža aj obvineným voči nej. Na hlavnom pojednávaní poškodená už vyslovene vypovedala, že nôž obvinený proti nej nepoužil. Súd sa k uvedenému nevyjadril, ale riešil iba to, že diskrepanciu výpovede poškodenej na hlavnom pojednávaní ohľadom polohy noža, ktorým mal obvinený Y. hroziť poškodenej považuje krajský súd vzhľadom na osobu poškodenej a jej simplicítnu osobnosť za dostatočne vyjadrenie miesta, kam obvinený mieril nožom.

Poškodená po skutku znásilnenia nemala žiadne posttraumatické následky a táto otázka nebola objasňovaná v trestnom konaní, resp. k tejto podstatnej námietke sa súd nevyjadril vôbec. Rozsudok krajského súdu a okresného súdu sú nepreskúmateľné v základnej otázke, aké posttraumatické následky u poškodenej nastali.

Krajský súd založil vinu obvineného okrem výpovedi poškodenej aj na výpovediach svedkýň W. Y. a F. Y.. Zistenia odvolacieho súdu, že svedkyne potvrdili, že sa im poškodená zdôverila, že ju znásilnili obaja obvinení a označili ich za páchatel'ov sú v extrémnom rozpore s ich výpoveďami v zápisnici o hlavnom pojednávaní zo 6. septembra 2023 a s obsahom spisu. W. Y. povedala, že poškodenú znásilnili Y. a svedkyňa F. Y. povedala, že o N. nevie, pretože poškodená jej hovorila len o Y.. Obe svedkyne nepotvrdili, práve naopak vyvrátili účasť obvineného na znásilnení.

Odvolací súd založil záver o dôveryhodnosti poškodenej na znaleckom posudku doc. Mgr. art. V. Q. E., PhD., ktorý nebol vykonaný a oboznámený na hlavnom pojednávaní, čím došlo k porušeniu § 2 ods. 19 Trestného poriadku, pretože prihliadol na dôkaz, ktorý nebol vykonaný vôbec, a ani priamo a bezprostredne na súde. Navyše, súd zo znaleckého posudku zistil aj špecifickú vierohodnosť výpovede poškodenej, čo je v rozpore s § 145 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého znalec nie je oprávnený riešiť právne otázky ani hodnotiť vykonané dôkazy. Znalkyňa porovnávala výpovede poškodenej, čo nie je úlohou znalca, pretože nie je oprávnený hodnotiť dôkazy.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený uviedol, že následok skutku vo výroku rozsudku nie je vymedzený skutkovo, ale len podľa právneho znaku uvedeného v skutkovej podstate trestného činu podľa § 199, resp. § 200 Trestného zákona. Skutok nemá v popise vymedzené obligatórne znaky skutkovej podstaty zločinu podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona ani podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona a nie je zjavné, aké konkrétne konanie po skutkovej stránke bolo pod tieto zákonné ustanovenia subsumované.

Na základe vyššie uvedených skutočností obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil porušenie zákona v neprospech obvineného a zrušil rozsudok krajského súdu vo výroku I. a II., ako aj rozsudok okresného súdu a prikázal tomuto súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

\* \* \* \* \*

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka, ktorá vo svojom podaní z 21. februára 2025 uviedla, že námietka obvineného vo vzťahu k zachovaniu totožnosti skutku je nedôvodná, nakoľko krajský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia pod bodmi 35 až 37 zaoberal právnou kvalifikáciou skutku. Totožnosť bola nepochybne zachovaná. Obvinený ďalej namietal, že jeho vina bola založená iba na dôkazoch, ktoré navrhla prokuratúra a okresný súd zamietol všetky jeho návrhy na vykonanie dôkazov.

Dovolateľ však dostal primerané a jasné odpovede na všetky otázky, a to v napadnutých rozhodnutiach, ktoré zároveň preukazujú, že nebolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu (str. 14 a 15 rozsudku krajského súdu). Pokiaľ súd odmietol vykonať navrhnuté dôkazy, tak to dostatočne zrozumiteľne a jasne zdôvodnil.

Obvinený ďalej namietal, že došlo k zásadnému porušeniu práva na preštudovanie a nazretie do spisu v zmysle § 208 ods. 1 Trestného poriadku. V tejto súvislosti sa prokurátorka stotožnila s názorom odvolacieho súdu v odôvodnení rozsudku v tom, že obvinený zostal nečinný, a toto právo u vyšetrovateľa nijakým spôsobom nenamietal.

Právo navrhovať dôkazy patrí medzi základné práva obvineného. Je však na posúdení súdu, aby rozhodol, ktoré z dôkazov vykoná, pričom je obmedzený zásadou náležitého zistenia skutkového stavu veci. Pokiaľ dôkazy získané z vykonaných dôkazných prostriedkov sú dostatočné na zistenie skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, nie je povinný vykonať ďalšie stranami navrhované dôkazné prostriedky, a teda procesné strany majú síce právo navrhovať dôkazy, ale tomuto právu nezodpovedá povinnosť súdu všetky navrhované dôkazy aj vykonať (R 7/2011). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolateľ uviedol, že odvolací súd založil záver o dôveryhodnosti poškodenej na znaleckom posudku doc. Mgr. art. V. Q. E., PhD., ktorý však nebol vykonaný a oboznámený na hlavnom pojednávaní, čím došlo k porušeniu § 2 ods. 19 Trestného poriadku. Uvedené tvrdenie je však v rozpore s hodnotením dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní 6. septembra 2023.

Na základe vyššie uvedených skutočností prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Spis spolu s podaným dovolaním bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený 10. marca 2025.

### III.

#### Konanie pred dovolacím súdom

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Trestného poriadku). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté.

Súčasne však dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd považuje za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je v zásade prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007-II]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa

nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň treba uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012-I). Pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

Jednotlivé dovolacie dôvody (§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku), sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inštanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“ (primerane napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 67/2018, 4 Tdo 17/2019, 4 Tdo 23/2019, 5 Tdo 85/2017, 5 Tdo 7/2020).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Najvyšší súd v zmysle konštantnej judikatúry uvádza, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku predpokladá nie akékoľvek porušenie práva na obhajobu, ale len tie prípady, kedy toto právo obvineného bolo porušené zásadným spôsobom. Spravidla pôjde o prípady, kedy obvinený nebol v trestnom konaní zastúpený obhajcom napriek tomu, že išlo o niektorý z prípadov povinnej obhajoby (§ 37 Trestného poriadku). Spôsob obhajoby obvineného je mimo rámec tohto dovolacieho dôvodu. Vo všeobecnosti možno dodať, že právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (pozri uznesenie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 7/2011).

Právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu zabezpečujúcich „rovnosť zbraní“ medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom ako žalobcom v trestnom konaní na strane druhej. Táto základná zásada trestného konania je v Trestnom poriadku upravená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku, vyplýva z čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a je garantovaná v ďalších významných právnych dokumentoch, akými sú Listina základných práv a slobôd a Dohovor. Podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby, a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Porušenie práva na obhajobu je podstatnou chybou konania. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je však koncipovaný oveľa užšie, keďže nie je ním akékoľvek (resp. každé) porušenie práva na obhajobu, ale len porušenie tohto práva zásadným spôsobom. Pri posudzovaní, či v danom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli okrem iného objasnené aj všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného, a aby sa na tieto v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený namietal, že

nebolo začaté trestné stíhanie pre skutok, pre ktorý bol uznaný vinným a tiež nebola zachovaná totožnosť skutku, pretože v uznesení o začatí trestného stíhania bolo uvedené len slovné vyhrážanie, bez použitia noža. Krajský súd sa k týmto námietkam podľa jeho názoru nevyjadril.

Najvyšší súd k tejto dovolacej námietke obvineného uvádza, že uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Galante z 16. augusta 2018, sp. zn. ORP-410/1-VYS-GA-2018 (č. l. 9) bolo podľa § 199 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v súbehu so zločinom sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že „páchateľ v presnejšie nezistenej dobe, pravdepodobne v mesiaci júl 2017 v Galante neďaleko vlakovej stanice v priestoroch šatne pre robotníkov v sprchovom kúte, pod hrozbou násillia donútil maloletú O..Y. nar. XX. W. XXXX v Q. najskôr k orálnemu styku a následne k súložl, čomu sa maloletá nebránila, nakoľko sa jej páchatel' slovne vyhrážal, že ak „pípne“ tak ju rozreže nožom a hodí do potoka, k zraneniu maloletej nedošlo.“ Následne bolo uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Galante z 27. júna 2019. sp. zn. ORP-410/1-VYS-GA-2018 (č. l. 11) podľa § 206 ods. 1 Trestného zákona vznesené obvinenie voči O. Y. a O. N. zo zločinu znásillnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu zo zločinom sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že „v presnejšie nezistenej dobe mesiaca júl 2017 v Q. na M. U. č. X v budove strediska miestnej správy a údržby železničnej infraštruktúry Slovenskej republiky, traťový obvod Nové Zámky, pracovisko Galanta na prízemí budovy v sprchovom kúte nachádzajúcom sa vedľa šatne robotníkov O. Y. spoločne s O. N. s kuchynskými nožmi v ruke s dĺžkou cca 20 cm pristúpili k maloletej O..Y. nar. XX. W. XXXX bytom Q., ktorá sa v tom čase sprchovala, pričom O. Y. maloletej priložil nôž na bok tela a O. N. ku krku a pod hrozbou použitia nožov donútili maloletú O..Y. najskôr k orálnemu styku a následne s ňou obaja vykonali súlož.“

Podľa § 199 ods. 3 Trestného poriadku uznesenie o začatí trestného stíhania musí obsahovať opis skutku s uvedením miesta, času, prípadne iných okolností, za akých k nemu došlo, o aký trestný čin v tomto skutku ide, a to jeho zákonným pomenovaním a uvedením príslušného ustanovenia Trestného zákona. Uznesenie neobsahuje odôvodnenie.

Podľa § 206 ods. 3 Trestného poriadku uznesenie o vznesení obvinenia musí obsahovať označenie osoby, voči ktorej sa vznáša obvinenie, opis skutku s uvedením miesta, času, prípadne iných okolností, za ktorých k nemu došlo tak, aby skutok nemohol byť zamenený s iným skutkom, zákonného pomenovania trestného činu, o ktorý v tomto skutku ide, a to aj s uvedením príslušného ustanovenia Trestného zákona a skutočností, ktoré odôvodňujú vznesenie obvinenia.

Z vyššie uvedených skutočností je zrejmé, že trestné stíhanie bolo začaté pre rovnaký skutok ako bolo vznesené obvinenie voči O. Y. a O. N.. Uznesenie o začatí trestného stíhania spĺňalo náležitosti podľa § 199 ods. 3 Trestného poriadku a rovnako tak aj uznesenie o vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 3 Trestného poriadku. To, že v uznesení o začatí trestného stíhania nebolo uvedené, že obvinení mali v ruke kuchynské nože nie je skutočnosť zakladajúca naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Uvedená skutočnosť bola uvedená v uznesení o vznesení obvinenia, pričom naproti skutočnostiam uvedeným v uznesení o začatí trestného stíhania došlo len k upresneniu popisu skutku. Skutok aj po jeho doplnení, resp. korekcii zo strany vyšetrovateľa zostal totožný. Následne bola podaná na Okresný súd Galanta obžaloba 15. januára 2021 na obvinených O. Y. a O. N. pre zločin znásillnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona. Rozsudkom Okresného súdu Galanta v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave boli obvinení uznaní vinnými zo zločinu znásillnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom

sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona na skutkovom základe už vyššie uvedenom, pričom súd po vykonaní dokazovania dospel k záveru, že nôž pri páchaní skutku použil iba obvinený Y. Totožnosť skutku nenarušujú zmeny v jednotlivých okolnostiach, ktoré individualizujú skutok okrem iného i čo do miesta a času spáchania, spôsobu vykonania a pohnútky činu, ako aj formy zavinenia, keď inak totožnosť konania zostala zachovaná. Nie je pravdou, že by krajský súd odignoroval námietku obvineného o zachovaní totožnosti skutku. K zachovaniu totožnosti skutku sa vyjadril, a to konkrétne na str. 18 (ods. 37) rozsudku, kde citoval a poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 6Tz 109/95, z ktorého vyplynulo, že: „ak sa zmenia len okolnosti týkajúce sa miesta a času spáchania činu, rozsahu následkov, spôsobu vykonania činu alebo forma zavinenia, ale je zachovaná podstata skutku, t. j. samotné konanie alebo následok, ktorý bol týmto konaním spôsobený, je zachovaná totožnosť skutku“.

K námietkam obvineného, že jeho vina bola založená len na dôkazoch, ktoré navrhla prokuratúra a jeho návrhy na vykonanie dôkazov súd zamietol bez odôvodnenia najvyšší súd uvádza, že obvinený navrhol vo svojom podaní (č. l. 358) nad rámec dôkazov uvedených v obžalobe vypočít' na hlavnom pojednávaní poškodenú a svedkov B. K. a F. W. (policajtov). Ďalej navrhol, aby súd zabezpečil od znalkyne psychologickú a psychiatrickú dokumentáciu poškodenej. Svedkyňa a zároveň poškodená bola vypočítá na hlavnom pojednávaní 6. septembra 2023. Na tomto hlavnom pojednávaní samosudca zároveň podľa § 240 ods. 4 Trestného poriadku odmietol vykonať dôkaz výsluchom svedkov B. K. a F. W. a podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku odmietol vykonať dôkaz - vyžiadaním písomností od znalkyne Mgr. Art. Q. E., PhD. V odôvodnení rozsudku okresný súd k tomuto uviedol, že „odmietol obhajobou navrhnuté dôkazy výsluchom svedkov - príslušníkov Policajného zboru B. K. a F. W. k okolnostiam prítomnosti poškodenej na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru, k obsahu emailu a stotožneniu osoby N.M., ako aj vyžiadania psychologickkej, príp. psychiatrickkej dokumentácie od znalkyne doc. Mgr. art Q. E., PhD., pretože sa jedná o okolnosti nepodstatné pre rozhodnutie, prípadne ktoré možno zistiť z ostatných dôkazov. Súd tiež nemá odborné vedomosti, potrebné na posudzovanie zdravotnej dokumentácie, preto je vykonanie takéhoto dôkazu listinou formou bezpredmetné a práve za tým účelom sa do konania ustanovujú znalci.“ Z vyššie uvedeného vyplýva, že okresný súd mal vinu obvineného za dostatočne preukázanú.

K uvedenému považuje najvyšší súd za potrebné uviesť to, že za porušenie práva na obhajobu nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní, alebo súdu o voľbe použitých dokazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 5 Trestného poriadku. Z obsahu spisu je zrejmé, že obvinený mal v konaní pred súdom možnosť navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, čo napokon aj využil, a o týchto návrhoch súd rozhodol. Zákon pritom neurčuje, a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie.

K ďalšej námietke obvineného, že mu nebolo umožnené v prípravnom konaní preštudovať spis je potrebné uviesť, že obvinenému bolo upozornenie na možnosť preštudovať spis doručené 14. júla 2020 (doručenka č. l. 297 spisu) a jeho obhajcovi 15. júla 2020 (č. l. 299 spisu). Následne bol termín preštudovania spisu zrušený z dôvodu podania žiadosti o preskúmanie postupu policajta obvineným. Nový termín preštudovania vyšetrovacieho spisu bol určený na 15. decembra 2020, o čom bol obvinený upovedomený 14. decembra 2020 (doručenka č. l. 320 spisu) a jeho obhajca 9. decembra 2020 (doručenka č. l. 321 spisu). Obhajca sa termínu preštudovania spisu zúčastnil (záznam na č. l. 328 spisu). Z dôvodu, že u obvineného nebola dodržaná zákonná lehota podľa § 208 ods. 1 Trestného poriadku vyšetrovateľ nariadil nový termín na 22. decembra 2020 a upozornenie na možnosť preštudovať si vyšetrovací spis bolo obvinenému doručené 16. decembra 2020 (doručenka č. l. 336 spisu). Obvinený sa na uvedený termín nedostavil, čím toto svoje právo nevyužil, ale ani nepožiadaval o ďalší termín.

Najvyšší súd sa v plnej miere stotožňuje s odôvodnením krajského súdu, ktorý k tejto obvineným namietanej skutočnosti uviedol, že „k obhajobou namietanému porušeniu práva na obhajobu v prípravnom konaní v tom smere, že obvinenému N. nebolo umožnené záverečné preštudovanie spisu krajský súd uvádza, že obvinenému boli určené viaceré termíny na preštudovanie spisu a je pravdou, že v čase preštudovania spisu dňa 22. decembra 2020 bol vyhlásený núdzový stav pre COVID-19 a bol stanovený zákaz vychádzania od 19. decembra 2020 do 29. decembra 2020. Krajský súd považuje za potrebné zdôrazniť, že právo na záverečné preštudovanie spisu je právo obvineného v prípravnom konaní a obvinený mohol toto svoje právo aktívne namietat' u vyšetrovateľa a dopytovať ho, nech mu umožní toto jeho právo realizovať, avšak v tomto smere zostal obvinený nečinný a zo spisového materiálu nevyplýva žiadna žiadosť alebo dopyt na vyšetrovateľa, aby obvinenému umožnil nové záverečné preštudovanie spisu. Krajský súd taktiež poukazuje, že obvinený mal možnosť aj následne si preštudovať spis, či už na konajúcom okresnom súde kde mohol navrhovať dôkazy a robiť procesné návrhy. Krajský súd namietanú skutočnosť nevyhodnotil ako skutočnosť, ktorou by prišlo k porušeniu práva na obhajobu u obžalovaného.“

Preštudovanie vyšetrovacieho spisu je právom obvinených osôb (nie ich povinnosťou), a preto je na nich, či uvedené právo využijú, alebo nie po tom, ako boli na túto možnosť riadne upozornené. Obvinený mal možnosť domáhať sa realizácie tohto práva, ale ako z vyššie uvedeného vyplýva, toto svoje právo nevyužil a zostal nečinný. Zároveň, ale najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že obhajca obvineného sa oboznámenia s výsledkami vyšetrovania preštudovaním vyšetrovacieho spisu zúčastnil. Teda práva obvineného boli v plnej miere zachované. Pokiaľ obvinený namietal, že mu bol termín určený v čase pandemickej situácie, ktorá mu neumožňovala zúčastniť sa úkonu preštudovania spisu pre zákaz vychádzania, je potrebné uviesť, že aj v tomto čase platila výnimka spočívajúca v možnosti navštíviť advokáta. Rovnako tak obvinený mohol požiadať o zmenu termínu úkonu. Možnosť jeho obhajoby tým, že svoje právo nevyužil, za situácie, keď jeho obhajca sa úkonu zúčastnil, však nebola nijak sťažená. Je nutné konštatovať, že obvinený mal dostatočný priestor na prípravu obhajoby aj počas konania pred súdom, a preto ani v tomto prípade nedošlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu.

Najvyšší súd navyše poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 5. decembra 2017, sp. zn. I. ÚS 588/2017, z ktorého vyplýva, že „obsahom práva mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru je primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť efektívnej obhajoby. Súčasťou možnosti efektívnej obhajoby je okrem iného aj právo nahliadať do spisu a byť zoznamovaný so všetkými dôkazmi vykonanými v priebehu trestného konania. Nie každý postup súdu, ktorým neumožní nahliadnuť obžalovanému do spisu, musí nutne znamenať porušenie jeho základných a iných práv a dospieť ku záveru o porušení práva na obhajobu, a s týmto porušením súvisiacich práv nie je možné dospieť iba na základe skutočnosti, že sťažovateľovi nebolo umožnené nahliadnuť do spisu. Ústavný súd uvádza, že k porušeniu práva na obhajobu, resp. iných označených práv postupom súdu, ktorým nebolo sťažovateľovi umožnené nahliadnuť do spisu, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by v dôsledku takeéhoto nesprávneho postupu nemal sťažovateľ dostatočný časový priestor na prípravu svojej obhajoby, možnosti jeho obhajoby by boli výrazne sťažené, resp. obmedzené, uplynula lehota na vykonanie úkonu, ktorý by inak mohol vykonať, a pod.“ Vzhľadom k uvedenému túto dovoláciu námietku obvineného nemohol najvyšší súd považovať za dôvodnú.

K ďalšej dovolacej námietke, o tom, že súd po prečítaní obžaloby na hlavnom pojednávaní neumožnil obhajcovi obvineného vyjadriť sa k obžalobe, je potrebné poukázať na ustanovenie § 255 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého predseda senátu vyzve prokurátora, aby predniesol obžalobu. Ak má obžalovaný obhajcu, po prednesení obžaloby ho predseda senátu vyzve, aby zaujal k obžalobe stanovisko.

Zo zvukového záznamu z hlavného pojednávania, ani zo zápisnice z hlavného pojednávania nevyplýva, že by obhajcovi bolo umožnené bezprostredne po prednese obžaloby prokurátorom vyjadriť sa k obžalobe. Je však opätovne nutné konštatovať, že závažným porušením práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa nemyslí akékoľvek porušenie práva na obhajobu, ale len jeho porušenie zásadným spôsobom. Pri posudzovaní, či v tomto prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo

obvineného na obhajobu súd posudzoval jednotlivé podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Obhajca obvineného bol prítomný počas celého hlavného pojednávania a mal reálnu možnosť vyjadriť sa k obžalobe v priebehu konania, rovnako ako osoba znala práva aj sa takéhoto postupu pred súdom domáhať. Absenciu výzvy zo strany súdu „bezprostredne“ po prednesení obžaloby nemožno automaticky považovať za porušenie práva na obhajobu, a už vôbec nie závažným spôsobom. Možno konštatovať, že sa jednalo o porušenie formálneho postupu okresného súdu za situácie, za ktorej mal obhajca dostatočný priestor vyjadriť sa k obžalobe v priebehu konania, predkladal dôkazy, návrhy a obhajoba obvineného bola aktívne realizovaná. Takýmto konaním zo strany súdu sa preto nenarušila spravodlivosť procesu, nakoľko podmienky na plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu boli vytvorené.

Obvinený ďalej považoval za porušenie práva na obhajobu a zároveň práva na spravodlivý súdny proces to, že súd založil vinu obvineného najmä na svedeckej výpovedi poškodenej, ktorá si už jedno znásilnenie vymyslela (namietal jej dôveryhodnosť), jej výpovede boli nekonzistentné z dôvodu, že raz tvrdila, že sa jej vyhrážali len slovné, potom, že sa jej vyhrážali aj s nožom. Ďalej tvrdil, že poškodená nemala žiadne posttraumatické následky po znásilnení, a tiež namietal rozpor vo výpovediach svedkýň W. Y. a F. Y., z ktorých nie je jednoznačné, že obvinený bol prítomný ako spolupáchateľ pri páchaní skutku.

Vyššie uvedené námietky sa týkajú skutkových okolností, pričom poukazovanie na nesprávne skutkové zistenia, na ktorých je rozhodnutie založené, alebo nesúhlas s hodnotením dôkazov súdom dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenapĺňa. Dôvody, na ktorých súd založil vinu obvineného boli jasné a zrozumiteľne uvedené v odôvodnení rozsudku ako okresného súdu, tak i krajského súdu. Odôvodnenia dostatočne vysvetľujú a dávajú odpovede na všetky tieto skutkové námietky, pričom najvyšší súd sa s týmito odôvodneniami plne stotožňuje a poukazuje na ne.

Čo sa týka dôveryhodnosti výpovede svedkyne a zároveň poškodenej a rozporov v jej výpovediach najvyšší súd poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu, ktorý na str. 4 uviedol, že „pre podstatné rozpory so skoršou výpoveďou bola na návrh prokurátora prečítaná časť zápisnice o výpovedi (svedkyne) z prípravného konania zo dňa 12. októbra 2018, spredu vznesenia obvinenia, v časti popisu skutku. Súd takýto postup povolil, keďže svedkyňa predstavuje obzvlášť zraniteľnú obeť ... a jej výsluch bol vykonaný v súlade s § 134 ods. 4 Trestného poriadku (v znení ku dňu vykonania úkonu) tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní nemusel už opakovať. Vtedy uviedla, že O. bratranec (N.) si k nej ľahol keď spala, a zobudil ju, aby sa išla osprchovať. Ona išla do sprchy vo vedľajšej miestnosti, po asi 15 minútach tam prišli obžalovaní s nožikom, úplne nahí, nôž mal každý z nich v ruke.“

Krajský súd k tomu na str. 12 ods. 19 rozsudku doplnil, že „dospel k totožnému záveru ako okresný súd ohľadom dôveryhodnosti poškodenej O. Y. a vychádzal najmä z podstatného opisu daného skutku, ale aj zo znaleckého dokazovania znalkyne doc. Mgr. art. V. Q. E., Phd. a jej vypracovaného znaleckého posudku č. 40/2018 z 8. januára 2019, týkajúceho sa poškodenej O. Y.. Krajský súd poukazuje, že zo znaleckého posudku vyplynulo okrem iného, že procesy kódovania u poškodenej a jej udržanie a znovuvybavenie informácií aj po ich presune z krátkodobej do dlhodobej pamäte sú funkčné, výkon je v dolnom pásme vekovej normy. Osobnosť poškodenej je vo vývine, vykazuje známky detinskosti a bazálnej neistoty, čo ju robí ľahko dôverčivou, ovplyvniteľnou a sociálne závislou. Poškodená má nízke sociálne porozumenie, sociabilita a schopnosť tvoriť emocionálne väzby. Poškodená nevykazuje v procesoch zapamätávania alebo vnímania konfabulatórnu dynamiku, nepreukázali sa u nej sklony k zveličovaniu. V súvislosti s predmetným konaním nevykazuje známky klamstva, keďže telesné signály, triangulácia výpovedí a diskkrétne posttraumatická symptomatika verifikujú jej obsah. Poškodená je schopná správne vnímať a reprodukovать udalosti a okolnosti prípadu, jej schopnosť je však limitovaná nízkou slovnou zásobou, slabou telesnou schémou, málo diferencovaným prežívaním a najmä iniciovanou posttraumatickou dynamikou, ktorá sa zvyrazňuje obnovovaním pamäťových stôp a obnáša aj disociatívne pamäťové fenomény. Z uvedeného konštatovania znalkyne je evidentne preukázané, že poškodená nemá sklony ku fabuláciám a jej všeobecná aj špecifická vierohodnosť je v dostatočnej miere u poškodenej potvrdená.“

Čo sa týka rozporov vo výpovedi svedkyne W. Y. tieto rozpory boli na hlavnom pojednávaní odstránené prečítaním zápisnice o výpovedi z prípravného konania zo 16. júla 2019. Rozpory vo výpovedi svedkyňi F. Y. boli odstránené taktiež prečítaním výpovede z prípravného konania zo 16. júla 2019 (str. 4 a 6 rozsudku okresného súdu).

K posttraumatickým následkom poškodenej sa detailne vyjadril krajský súd na str. 13 ods. 22 rozsudku, kde uviedol, že „obžalovaný N. namietal prostredníctvom svojho obhajcu skutočnosť, že poškodená po skutku znásilnenia nemala žiadne posttraumatické následky a táto otázka nebola objasňovaná v trestnom konaní. Krajský súd k uvedenému považuje za potrebné zdôrazniť, že v danom prípade je potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že k podaniu trestného oznámenia prišlo skoro viac ako po roku a určité znaky posttraumatických následkov sa u poškodenej mohli oslabiť. Taktiež je potrebné v danom smere zohľadňovať aj osobnosť poškodenej. Skutočnosť, že určité posttraumatické následky neboli skúmané u poškodenej nemôže spôsobovať neakceptáciu príčinnej súvislosti so znásilnením poškodenej. Ohľadom obhajobných námietok týkajúcich sa toho, že poškodená nevyhľadala žiadnu psychiatrickú pomoc a nepodstúpila žiadnu terapiu, preto jej nemohli vzniknúť posttraumatické následky krajský súd zdôrazňuje, že nie každá obeť znásilnenia ihneď po skutku je v takom stave, že musí obligatórne navštíviť psychiatrickú pomoc, avšak je potrebné k týmto skutočnostiam vzhľadnúť aj na osobu poškodenej, ktorej ani vlastná matka nechcela uveriť, že prišlo k danému skutku, pretože matka poškodenej začala mať priateľský vzťah s obžalovaným Y.“

K tomuto považuje najvyšší súd za potrebné doplniť, že trestný čin znásilnenia chráni dôstojnosť ženy a jej právo slobodne sa rozhodnúť o svojom pohlavnom živote, pričom na naplnenie zákonných znakov tejto skutkovej podstaty spôsobenie traumy poškodenej nevyžaduje. Napriek tvrdeniam obvineného je v znaleckom posudku znalkyne, ktorá skúmala poškodenú uvedenú, že pri zmienke o vyšetrovaní trestného činu u poškodenej došlo k emočnej disbalancii, a psychosomatickej reakcii s výrazným potením rúk, trasením rúk a pod. Pri popise skutku poškodená ťažšie dýchala, verbalizovala strach, a pocity ohrozenia. Zároveň bola v znaleckom posudku uvedená aj konštatácia znalkyne, že u poškodenej zistila posttraumatickú dynamiku, ktorá sa zvýraznila obnovovaním pamäťových stôp. Z tejto konštatácie jednoznačne vyplýva, že sa u poškodenej demonštrovala posttraumatická dynamika po tom, ako boli oživované v jej pamäti okolnosti skutku, je teda zrejmé, že ak by žiaden stres, ani trauma skutkom neutrpela, ako to tvrdí obvinený, takáto posttraumatická dynamika u nej nemohla nastať. Jej (traumatická) reakcia pri znaleckom skúmaní preukazuje opak, že aj po takto dlhom období od skutku určité následky na jej psychike zostali. Znalkyňa u nej skonštatovala aktiváciu posttraumatickej stresovej reakcie pri oživovaní pamäte v podobe telesného napätia, únikov z diskomfortu, spätných zábleskov zážitku a vyššej postojovej ambivalencie.

Vo vzťahu k uvedeným konkrétnym skutočnostiam najvyšší súd v súlade so svojou judikatúrou (R 7/2011, R 116/2014) uvádza, že ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím buď tomuto návrhu vyhovieť alebo ho odmietnuť (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku), resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 274 ods. 1 Trestného poriadku). Tak ako nie je možné úspešne podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na podklade toho, že sa návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovelo, nemožno za porušenie práva na obhajobu v zmysle uvedeného dovolacieho dôvodu považovať ani obsah a rozsah vlastnej úvahy súdov nižšej inštancie o voľbe použitých dôkazných prostriedkov. Ak by záver súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

K naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzhľadom k vyššie uvedenému nedošlo.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď sa vydané rozhodnutie opiera o dôkazy, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Nemožno ním napadnúť spôsob hodnotenia dôkazov súdom. Nesprávne hodnotenie dôkazov možno napadnúť v odvolacom, nie dovolacom konaní.

Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania) je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých, vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje, a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie.

Obvinený zakladal naplnenia dovolacieho dôvodu podľa vyššie uvedeného ustanovenia na tom, že znalecký posudok doc. Mgr. art V. Q. E., PhD. nebol vykonaný a oboznámený na hlavnom pojednávaní. Znalkyňa sa vyjadrovala k dôveryhodnosti poškodenej, čo je v rozpore s § 145 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa § 145 ods. 1 Trestného poriadku úlohy, ktoré má znalec riešiť z hľadiska svojej odbornosti, sa mu určujú spravidla v uznesení o pribratí znalca, a to formou otázok. Treba dbať pritom na to, že znalec nie je oprávnený riešiť právne otázky ani hodnotiť vykonané dôkazy, ani robiť právne závery. Znalcovi treba umožniť, aby sa v potrebnom rozsahu oboznámil s obsahom spisu, najmä s vykonanými dôkazmi. Možno mu tiež dovoliť, aby sa zúčastnil na výsluchu obvineného, svedkov alebo pri vykonávaní iných dôkazov. Na návrh znalca možno tiež vykonať dôkazy, ktoré potrebuje na účely podania posudku. Pri takom dokazovaní má právo byť prítomný a vypočúvaným osobám môže klásť otázky. Znalcovi možno zapožičať spis.

Najvyšší súd zistil, že znalkyňa doc. Mgr. art V. Q. E., PhD. bola vypočutá na hlavnom pojednávaní 6. septembra 2023, na ktorom aj oboznámila závery svojho znaleckého posudku č. 40/2018 (č. l. 504), vypracovaného v prípravnom konaní 8. januára 2019. Znalecký posudok bol teda riadne vykonaný a oboznámený na hlavnom pojednávaní. Znalkyňa bola upozornená súdom, že sa nesmie vyjadrovať k dôveryhodnosti výpovede poškodenej. Znalkyňa sa vyjadrila k skutočnostiam akými sú napr. schopnosti poškodenej vnímať a pamätať si udalosti, k jej psychickému stavu, sklonom k fabulácii a iné. Podstatnou okolnosťou je, že dôveryhodnosť a najmä konzistentnosť výpovede poškodenej posúdil okresný súd a to v kontexte viacerých dôkazných prostriedkov, najmä svedeckých výpovedí, znaleckého posudku a iných. Tiež krajský súd správne konštatoval dôveryhodnosť výpovede svedkyne v ods. 20 rozsudku. Jedine súd je oprávnený posudzovať dôveryhodnosť výpovede svedka, k čomu v predmetnej veci aj súd dôsledne pristúpil.

Preto ani k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku nedošlo.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Formulácia tohto ustanovenia vyjadruje, že dovolanie je určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva. Poukazovanie na nesprávne skutkové zistenia, na ktorých je rozhodnutie založené, alebo nesúhlas s hodnotením dôkazov súdmi tento dovolací dôvod nenapĺňa (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke pod č. 57/2007-II.).

Povedané inými slovami, predmetný dovolací dôvod dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, tzn. nie je prípustné právne účinne namietat', že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu. Ďalej predpokladá, ako už bolo vyššie uvedené, výlučne chyby právne, ktoré sa dotýkajú právneho posúdenia zisteného skutku v tom zmysle, že tento bol v rozpore s Trestným zákonom posúdený buď ako prísnejšie alebo miernejšie trestný čin alebo že vôbec nemal byť posúdený ako trestný čin pre existenciu niektorej Trestným zákonom predpokladanej okolnosti vylučujúcej trestnú zodpovednosť páchateľa alebo protiprávnosť činu. Spomenutý dovolací dôvod je okrem toho daný aj nesprávnou aplikáciou iného hmotnoprávneho ustanovenia, ktorá nemusí bezprostredne súvisieť len s právnym posúdením skutku, ale sa môže dotýkať, napr. rozhodovania o treste, či ochrannom opatrení (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2014-II).

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený videl v tom, že nie je zrejmé, aké jeho konanie bolo po skutkovej stránke subsumované pod § 199 ods. 1 Trestného zákona a § 200 ods. 1 Trestného zákona.

Podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia donúti ženu k súložiu alebo kto na taký čin zneužije jej bezbrannosť, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov.

Podľa § 199 ods. 2 písm. a) Trestného zákona odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Podľa § 138 písm. a) Trestného zákona závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu so zbraňou okrem trestných činov úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, zabitia podľa § 147 a § 148, usmrtenia podľa § 149, ublíženia na zdraví podľa § 155, § 156 a § 157.

Podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia donúti iného k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám alebo kto na taký čin zneužije jeho bezbrannosť, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov.

Objektom trestného činu znásilnenia je právo ženy slobodne rozhodovať o svojom sexuálnom živote. Z hľadiska objektívnej stránky zákon uvádza dve varianty spáchania tohto trestného činu. V druhej variante je násilie, resp. hrozba bezprostredného násilia nahradená zneužitím bezbrannosti ženy. Skutková podstata trestného činu znásilnenia je zložená skutková podstata, kumulatívna, pretože na spáchanie tohto trestného činu musí byť použité násilie (resp. hrozba bezprostredného násilia, alebo násilie je nahradené zneužitím bezbrannosti), prostredníctvom ktorého dôjde k súložiu. Subjekt je všeobecný a páchateľom môže byť ktorákoľvek trestne zodpovedná osoba. Z hľadiska subjektívnej stránky ide o úmyselný trestný čin. Kvalifikačným znakom je aj spáchanie trestného činu znásilnenia závažnejším spôsobom konania. Trestný čin je spáchaný so zbraňou, ak páchateľ alebo s jeho vedomím niektorý zo spolupáchateľov použije zbraň na útok, na prekonanie alebo zamedzenie odporu, alebo ju má na taký účel pri sebe; zbraňou sa rozumie, ak z jednotlivého ustanovenia nevyplýva niečo iné, každá vec, ktorou možno urobiť útok proti telu dôraznejším.

Objektom trestného činu sexuálneho násilia je právo človeka slobodne rozhodovať o svojom sexuálnom živote. Z hľadiska objektívnej stránky zákon uvádza dve varianty spáchania tohto trestného činu. V druhej variante je násilie, resp. hrozba bezprostredného násilia nahradená zneužitím bezbrannosti poškodeného. Skutková podstata trestného činu sexuálneho násilia je zložená skutková podstata, kumulatívna, pretože na spáchanie tohto trestného činu musí byť použité násilie (resp. hrozba bezprostredného násilia alebo, ako už bolo uvedené, násilie je nahradené zneužitím bezbrannosti), prostredníctvom ktorého dôjde k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám. Subjekt je všeobecný, páchateľom môže byť ktorákoľvek trestne zodpovedná osoba. Z hľadiska

subjektívnej stránky ide o úmyselný trestný čin.

Z rozsiahleho vykonaného dokazovania vyplynulo, že obvinený spoločne s O. Y. v sprchovacom kúte na prízemí, nachádzajúcom sa vedľa šatne pre robotníkov, spoločne nahí pristúpili k poškodenej, ktorá sa práve sprchovala, O. Y. jej priložil nôž na bok tela a ku krku, povedali, aby urobila, ako jej prikázu a donútili ju najskôr k orálnemu styku a následne s ňou obaja vykonali aj súlož.

Súd vyhodnotil vykonané dôkazy jednotlivo aj v ich súhrne a dospel k záveru, že skutok sa stal a vina oboch obvinených bola jednoznačne preukázaná. Súdny oboch stupňov pri hodnotení dôkazov postupovali v súlade so zásadami uvedenými v Trestnom poriadku (ustanovenie § 2 ods. 10). Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania) je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých, vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Z odôvodnenia okresného súdu vyplýva, že „vina obvinených je preukázaná (aj) ich výpoveďami, keď každý z nich uviedol, že videl práve toho druhého s poškodenou v sprche pri intímnostiach. Z toho je samozrejmé, že neuvádzajú pravdu (keďže obe eventuality sa vylučujú), avšak týmto priznávajú, že v tú noc došlo k intímnejmu styku s poškodenou (hoc svoju účasť zamlčávajú). Ak by bol tento styk dobrovoľný, nemali by obžalovaní dôvod svoju účasť negovať. Z toho však, že svoju účasť negujú (a označujú toho druhého), súdu vyplýva, že k styku došlo nedobrovoľne a tým boli spáchané uvedené trestné činy v zmysle výpovede poškodenej. Výpoveď poškodenej potvrdzujú aj výpovede svedkov F. a W. Y., ktorým o skutku povedala a označila pri tom oboch obžalovaných ako páchatelov. Títo svedkovia sa síce pred súdom zdráhali uviesť, že poškodená označila za páchatela aj N. (ktorý bol v čase konania hlavného pojednávania na rozdiel od obžalovaného Y. na slobode), avšak nijako virohodne nevysvetlili, prečo to uvádzali v prípravnom konaní a pred súdom vraveli inak. Zo znaleckého dokazovania súdu práve vyplynulo, že poškodená nemá sklony si vymýšľať, zveličovať a jej pamäť je funkčná. Poškodená síce v prvotnej výpovedi uviedla, že nôž mal každý z nich v ruke, na hlavnom pojednávaní už presvedčivo trvala na tom, že nôž mal v ruke iba obžalovaný Y. a on sa jej ním vyhrážal.“

Vymedzenie skutku tak, ako bolo ustálené konajúcimi súdmi neumožňuje ani dovolaciemu súdu dospieť ohľadom právnej kvalifikácie skutku k iným záverom. Zo skutkových okolností ustálených v posudzovanej veci v skutkovej vete je zrejmé, že skutková veta obsahuje všetky zákonné znaky trestného činu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie sú splnené obvineným uvádzané dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku, a z tohto dôvodu dovolanie obvineného na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.